

Історико-культурна спадщина міста Новограда-Волинського Житомирської області

Загальна характеристика

Історичний ареал – це найбільш освоєна в минулому і добре збережена частина території населеного місця, що відрізняється традиційним характером середовища і значною кількістю об’єктів культурної спадщини від інших, менш освоєних або погано збережених частин населеного місця. Історичний ареал є спеціально виділеною у населеному місці територією історико-культурного значення із затвердженими межами, яка фіксується в усіх землевпорядних і містобудівних документах та розглядається як специфічний об’єкт містобудівного проектування.

Для міста Новограда-Волинського визначено територію історичного ареалу площею 17,67 га, що охоплює центральну історичну частину міста на лівому березі р. Случ, планування і забудова якої формувалися протягом багатьох століть. В межах історичного ареалу розташовані наступні пам’ятки архітектури місцевого значення – Звягельський замок XVI-XVII ст., будівля кінотеатру (1939-1940 рр., вул. Шевченка, 5/1), житловий будинок (1933-1934 рр., вул. Соборності, 2), пам’ятка монументального мистецтва місцевого значення – пам’ятник Лесі Українці (площа Лесі Українки, біля Палацу культури); пам’ятки історії місцевого значення – пам’ятник на честь 20-ти річчя Перемоги у Великій Вітчизняній війні (вул. Соборності, 5), пам’ятник підпільникам міста, які загинули під час Великої Вітчизняної війни (вул. Соборності, 5); щойно виявлений об’єкт культурної спадщини (за видом - історичний) - пам’ятний знак на честь юних героїв Великої Вітчизняної війни (вул. Соборності, 5); об’єкти, які пропонуються до включення до переліку щойно виявлених об’єктів культурної спадщини (за видом - історичні)

- пам’ятний знак на місці Спасо-Преображенського собору (пл. Лесі Українки, 9-а), пам’ятник борцям за волю та незалежність України (вул. Соборності, 5).

З північно-східної сторони межа історичного ареалу проходить у південно-східному напрямку вздовж берегової лінії лівого берега ріки Случ, навпроти 166 ділянки № 6 по пров. Шевченка повертає у південно-західному напрямку, проходить між ділянками № 4 та № 6 по пров. Шевченка до вказаного провулка, повертає у північно-західному напрямку, проходить до північно-західної границі ділянки № 3 по пров. Шевченка, повертає у південно-західному напрямку, проходить вздовж південно-східних кордонів ділянок № 5 по пров. Шевченка, №№ 11, 13, 15 по пл. Лесі Українки до вул. Замкової, повертає у південно-східному напрямку, проходить вздовж цієї вулиці до вул. Медової, навпроти якої знов повертає у південно-західному напрямку, проходить з південно-східної сторони від ділянки № 5 по вул. Замковій, далі прямує до вул. Соборності у тому самому напрямку вздовж південно-східної границі скверу, де розташовані пам'ятки історії місцевого значення – пам'ятник на честь 20-ти річчя Перемоги у Великій Вітчизняній війні, пам'ятник підпільникам міста, які загинули під час Великої Вітчизняної війни (вул. Соборності, 5). На вул. Соборності межа історичного ареалу повертає у південно-східному напрямку, доходить до вул. Івана Мамайчука, знов повертає у південно-східному напрямку, проходить вздовж вказаної вулиці до ділянки № 2 по вул. Академіка Лисіна, навпроти якої повертає у північно-західному напрямку, доходить до південно-східного фасаду південного Г-подібного корпусу 5-поверхового житлового будинку по вул. Івана Мамайчука, 4, повертає у південно-західному напрямку, огинаючи згаданий будинок спочатку з південно-східного, потім з південно-західного боків, повертає у північно-західному напрямку, проходить між ділянками № 1 та № 7 по вул. Чернишевського, далі проходить у тому самому напрямку до вул. Шевченка, яку перетинає і проходить між ділянками № 14 та № 12 по Шевченка, на відстані близько 70 м від вул. Шевченка знов повертає у північно-східному напрямку, проходить вздовж північно-західних границь ділянок №№ 10, 12 по вул. Шевченка, перетинає вул. Героїв Майдану, проходить вздовж північно-західних кордонів ділянок №№ 4, 6, 8

по вул. Шевченка, повертає у північно-західному напрямку, проходить вздовж південно-західної границі ділянки № 3 по вул.Шолом Алейхема, повертає у північно-східному напрямку, виходить на згадану вулицю, повертає у північно-західному напрямку, доходить до вул. Юрія 167 Яновського, куди й повертає, проходить цією вулицею до вул. Воїнів Інтернаціоналістів, повертає у північному напрямку, доходить до ділянки № 5, навпроти якої повертає у північно-східному напрямку, проходить вздовж південно-східних границь ділянок №№ 24, 8 та 6 по вул. Воїнів Інтернаціоналістів, повертає у південно-східному напрямку, проходить до північно-західної границі ділянки № 4 по вул. Воїнів Інтернаціоналістів, повертає у північно-східному напрямку, огинає згадану ділянку з північного та східного боків, далі знов повертає у північно-східному напрямку й доходить до берегової лінії лівого берега ріки Случ.

Режим використання території історичного ареалу визначається режимом використання територій пам'яток культурної спадщини та зон охорони пам'яток культурної спадщини, установленим в межах ареалу (див. підрозділ 1.3.2). На території історичного ареалу пріоритетним напрямом містобудівної діяльності є збереження традиційного характеру середовища, охорона й раціональне використання розташованих на цій території пам'яток, інших нерухомих об'єктів культурної спадщини, збереження містоформуючої ролі культурної спадщини.

Частина території історичного ареалу, а саме - території пам'яток культурної спадщини, належать до земель історико-культурного призначення. Відповідно до Закону України "Про охорону культурної спадщини", погодження містобудівної та проектної документації на будівництво, реконструкцію будівель і споруд в межах історичних ареалів здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини.

с.Маковиці

Вперше село Маковиці згадується у 1847 році . На той час поселення складалося з 6 дворів та налічувало 55 мешканців Романовецької волості Новоград-Волинського повіту Волинської губернії. Пізніше, за радянських часів, село увійшло до Майстрівської сільської ради з територіальним центром в с.Майстрів. З 1 листопада 2018 року село увійшло до Новоград-Волинської міської об'єднаної територіальної громади.

с.Майстрів

Вперше хутір Майстрів згадується у 1906 році . На той час поселення складалося з 2 дворів та налічувало 9 мешканців Жолобенської волості Новоград-Волинського повіту Волинської губернії. Пізніше Майстрів став центральним селом в створеній Майстрівській сільській раді якому підпорядковувались с.Майстрова Воля та с.Маковиці. З 1 листопада 2018 року село увійшло до Новоград-Волинської міської об'єднаної територіальної громади.

с.Майстрова Воля

Село, що розташоване в урочищі Сенач, було утворено у 1932 році шляхом об'єднання декількох хуторів, переселення та міграції населення з інших регіонів та підпорядковувалось Майстрівській сільській раді. З 1 листопада 2018 року ввійшло до Новоград-Волинської міської об'єднаної територіальної громади.

Історико-культурна спадщина села Олександрівка

На території с. Олександрівка знаходиться одна пам'ятка історії місцевого значення (група могил (2) радянських воїнів), охоронні зони якої не встановлені. Пам'ятка представлена двома обелісками.

Згідно рішення виконавчого комітету Наталівської сільської ради від 24 травня 2014 р. № 37 «Про перенесення та необхідність переховання останків воїнів, що загинули під час боїв в 1945 р. на території с. Наталівка та с. Олександрівка Новоград-Волинського району» пам'ятка історії має

бути перенесена на територію с. Наталівка.